

Vlaams
Parlement

vergadering **C272 – BUI12**
zittingsjaar 2010-2011

Handelingen

Commissievergadering

Commissie voor Buitenlands Beleid, Europese
Aangelegenheden en Internationale Samenwerking

van 14 juni 2011

INHOUD

Vraag om uitleg van de heer Bart Martens tot de heer Kris Peeters, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Buitenlands Beleid, Landbouw en Plattelandsbeleid, over de dagvaarding van de Nederlandse Staat door Vogelbescherming Nederland wegens het niet uitvoeren van de Ontwikkelingsschets 2010 en het probleem van de Hedwigepolder in Vlaanderen - 2439 (2010-2011)

3

■

Voorzitter: de heer Frank Creyelman

Vraag om uitleg van de heer Bart Martens tot de heer Kris Peeters, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Buitenlands Beleid, Landbouw en Plattelandsbeleid, over de dagvaarding van de Nederlandse Staat door Vogelbescherming Nederland wegens het niet uitvoeren van de Ontwikkelingsschets 2010 en het probleem van de Hedwigepolder in Vlaanderen - 2439 (2010-2011)

De voorzitter: De heer Martens heeft het woord.

De heer Bart Martens: Minister-president, wij hebben al meermaals van gedachten gewisseld over de ontwikkelingsschets voor het Schelde-estuarium, ook in andere commissies zoals de commissie Leefmilieu en de commissie Openbare Werken.

Het was een punt van zorg van heel dit parlement om in de ontwikkeling van het Schelde-estuarium de drie pijlers altijd goed voor ogen te houden. Ik heb het dan onder meer over de toegankelijkheid. De havens van Antwerpen en Gent moeten altijd goed bereikbaar blijven voor schepen met een grote diepgang. Tegelijkertijd moeten we ook werk maken van de veiligheid tegen overstromingen binnen het Schelde-estuarium en van de pijler van de natuurlijkheid. Uiteindelijk is het Schelde-estuarium een van de meest waardevolle biotopen in Vlaanderen. Er zijn heel veel vogelsoorten die tijdens hun trek naar het zuiden in het intergetijdengebied het geschikte voedsel vinden en er tijdens hun laatste pitstop hun maag vol komen eten.

Na langdurig overleg hebben we met alle betrokken partijen in Nederland de verschillende Scheldeverdragen afgesloten waarin de drie pijlers, natuurlijkheid, toegankelijkheid en veiligheid expliciet zijn opgenomen. Nu blijkt echter dat Nederland deze engagementen in de wind slaat, vooral dan wat de uitvoering betreft van de afspraken die zijn gemaakt over het natuurherstel in het Schelde-estuarium en in het bijzonder de grensoverschrijdende natuurontwikkelingsprojecten die de parel aan de kroon moeten worden van een versterkt ecosysteem dat daar vorm moet krijgen. Ik heb het dan in de eerste plaats over de ontpoldering van de Hedwigepolder die aansluit bij onze Prosperpolder. We hadden gezamenlijk besloten en verdragrechtelijk vastgelegd dat we daar zouden overgaan tot ontpoldering om meer ruimte aan het estuarium te geven zodat de natuurwaarden die verloren gaan of in het verleden verloren zijn gegaan, door rechtekkingen, verdiepingen, vastleggingen van oevers, ontpolderingen enzovoort, kunnen worden hersteld. Daardoor zouden ook de baggerwerken minder snel tot negatieve effecten leiden voor de natuurwaarden in dat estuarium. Die natuurwaarden moeten we conform de Europese natuurbehoudwetgeving beschermen.

Minister-president, de nieuwe Nederlandse regering heeft met zoveel woorden gezegd te willen afzien van de ontpoldering van de Hedwigepolder. Zij heeft nog maar eens een rapport besteld waarin gezocht wordt naar alternatieven, goed wetende dat vorige commissies van wijzen en rapporten al hebben uitgewezen dat er voor die ontpoldering geen alternatieven bestaan. Ze volhardt echter in de boosheid door daar opnieuw van af te zien.

De aanleiding voor mijn vraag is de aankondiging vorige week van Vogelbescherming Nederland een gerechtelijke procedure te willen opstarten tegen de Nederlandse overheid omdat die haar natuurengagementen niet nakomt. Dat is een schending van het verdrag dat ze heeft afgesloten met Vlaanderen en een schending van de Europese natuurbehoudwetgeving. Dat kan serieuze implicaties hebben voor vergunningen die nog moeten volgen om de Schelde op diepte te houden. We hebben nu wel het aanlegbaggerwerk gerealiseerd dat de haven beter bereikbaar moet maken voor de dieper liggende schepen, maar ook voor de onderhoudsbaggerwerken zijn vergunningen nodig. Als die niet kunnen stelen op het naleven van de Europese natuurbehoudwetgeving, valt te vrezen dat de vergunningverlenende

overheid in de toekomst gedwongen zal worden de vergunningen in te houden. Dat kan serieuze gevolgen hebben voor de bevaarbaarheid van het Schelde-estuarium.

Een ander nieuw feit is dat Nederland blijkbaar niet alleen ten aanzien van Vlaanderen internationale afspraken op de helling zet, maar ook ten aanzien van Frankrijk, Zwitserland en Duitsland. Het gaat dan onder meer over de uitvoering van het Besluit Beheer Haringvlietsluizen, het zogenaamde Kierbesluit, waarin die verschillende landen waren overeengekomen om het estuarien ecosysteem te herstellen en te versterken ter hoogte van de Haringvliet door geleidelijk zoutwater in het zoetwatergebied achter de sluis in te laten. Nederland wil ook die afspraak op de helling zetten, wat tot een furieuze reactie heeft geleid in Duitsland. Duitsland heeft in het kader van de internationale afspraken over de Rijn al investeringen gedaan. Als Nederland zijn engagementen niet nakomt, zijn die investeringen voor niets geweest. Die vismigratie kan immers pas slagen als alle huidige blokkades in de Rijn voor vismigratie worden opgelost.

Momenteel gaan er in Nederland geruchten dat de regering onder die immense druk vanuit Duitsland, onder meer door de schadeclaims waar Duitsland mee dreigt, een soort dubbelbesluit zou nemen. Ik hoop dat dit dubbelbesluit geen waarheid wordt. Dat dubbelbesluit zou erop neerkomen dat Nederland zijn engagementen rond de Rijn ten aanzien van onder meer Duitsland wel zou nakomen, maar dan ook aan zijn bevolking kan zeggen dat het definitief een kruis heeft getrokken over die ontpoldering in het Schelde-estuarium. Nederland zou in de ogen van een aantal beleidsmakers op de buik gaan voor de druk vanuit Duitsland en Frankrijk, maar zich zeer stoer opstellen ten aanzien van Vlaanderen door te zeggen dat ze absoluut geen werk maken van die ontpoldering.

Minister-president, zijn er in dit dossier nog nieuwe contacten of besprekingen geweest tussen u en uw Nederlandse collega of met leden van diens kabinet? Zo ja, wat is het standpunt dat u of de Vlaamse Regering inneemt?

Houdt Vlaanderen vast aan de volwaardige en onverkorte uitvoering van alle acties en projecten zoals die zijn opgenomen in de Scheldeverdragen, inclusief de ontpoldering van het Nederlandse deel van de Hedwigepolder?

Indien de Nederlandse overheid eenzijdig afziet van de uitvoering van de poldering van de Hedwigepolder, wat zijn dan op korte en middellange termijn de gevolgen voor Vlaanderen? Wat zijn de gevolgen voor de verdere realisatie van het Vlaamse gedeelte van dit grensoverschrijdend project? Vlaanderen is daar volop mee bezig, we zijn de dijken aan het aanleggen. Zullen die dan bij de grens eindigen? Dat is niet de bedoeling. Wat zijn de gevolgen inzake de bereikbaarheid van de Antwerpse haven, onder meer in verband met de vergunbaarheid van de onderhoudsbaggerwerken? Wat zijn de gevolgen voor de veiligheid tegen overstromingen vanaf Antwerpen en verder stroomopwaarts?

Wat zijn volgens u de gevolgen voor de verdere samenwerking met Nederland omtrent de realisatie van de overeengekomen Langetermijnvisie Schelde-estuarium? De Ontwikkelingsschets 2010 waarin de projecten omtrent natuurlijkheid, veiligheid en toegankelijkheid zijn opgenomen, was slechts een eerste stap in de realisatie van de langetermijnvisie voor het Schelde-estuarium. Als zij al weigeren de engagementen na te komen in het kader van die ontwikkelingsschets, kunnen we ons afvragen in welke mate ze bereid zijn om die langetermijnvisie te realiseren.

Bent u bereid om de overeengekomen grensoverschrijdende natuurprojecten uit het Scheldeverdragen – meer bepaald de ontpoldering van de Hedwige-Prosperpolder en de uitbreiding van het Zwin – desgevallend via arbitrage af te dwingen? We hebben gerechtelijke instrumenten, we kunnen die inzetten.

Bent u op de hoogte van de geschetste evolutie ten aanzien van Duitsland en Frankrijk? Kunt u een aanpak via een dubbelbesluit dulden waarin de Hedwigepolder door Nederland wordt misbruikt als politiek wisselgeld voor een toegeving aan Duitsland en Frankrijk ten aanzien

van het Kierbesluit? Kortom, als Duitsland en Frankrijk erin slagen om Nederland ervan te overtuigen om zijn engagementen langs de Rijn toch na te komen, waarom zou Vlaanderen dan dulden dat Nederland terugkomt op de engagementen uit de Scheldeverdragen?

Zal Vlaanderen gerechtelijk optreden om zijn belangen te vrijwaren, indien Vogelbescherming effectief een burgerlijke procedure tegen het Nederlandse Rijk zou starten?

Heeft Vlaanderen op enige manier kennis van de resultaten van de Deltaresstudie die mogelijke alternatieven voor de ontpoldering van de Hedwigepolder onderzoekt, en die betrekking heeft op een van de gemeenschappelijke projecten uit de Ontwikkelingsschets 2010, waaraan wederzijdse samenwerking en informatieverstrekking ten grondslag lagen?

De voorzitter: Minister-president Peeters heeft het woord.

Minister-president Kris Peeters: Mijnheer Martens, dat is een indrukwekkende reeks vragen met een serieuze inleiding. Net zoals ik bent u bezorgd om de uitvoering van de verdragen. U waarschuwt dat we moeten waken over de toegankelijkheid, en de onderhoudsbaggerwerken zijn daarbij van het grootste belang. Ook de andere twee pijlers, de veiligheid en de natuurlijkheid, moeten worden gerealiseerd.

Zoals u weet, is in Nederland staatssecretaris Henk Bleker belast met dit dossier. Ik heb hem de afgelopen weken verschillende keren ontmoet bij gesprekken over de EHEC-bacterie. Er is geen formeel overleg geweest over de Scheldeverdragen.

We zijn ook al door de Nederlandse media ondervraagd, ik geef telkens dezelfde Latijnse zin mee: *pacta sunt servanda*. We zien geen enkele reden om af te stappen van de verdragen die overeengekomen zijn. We zitten nog steeds op dezelfde lijn, dat zal u geruststellen. Een andere mooie Latijnse spreuk zegt: *rebus sic stantibus*. De verdragen zijn zeer zorgvuldig tot stand gekomen, er is hard aan gewerkt. Daar zomaar van afwijken is niet mogelijk en niet ons uitgangspunt.

Ik verwijs naar het Nederlandse regeerakkoord: “Het kabinet internationale verdragen respecteert (...) in overleg met Vlaanderen een alternatief wordt ontwikkeld voor de ontpoldering van de Hertogin Hedwigepolder in Zeeuws-Vlaanderen”.

Ik heb begrepen dat de Nederlandse regering volop werkt aan een alternatief. Ik kan niet verhinderen dat ze zoiets ontwikkelt, maar de verdragen zijn al afgesloten. Zowel Vlaamse als Nederlandse verenigingen hechten daar veel belang aan. Eén Zeeuwse natuurvereniging stuurt andere visies de wereld in, maar goed. Natuurpunt blijft bij het engagement en de uitvoering van het verdrag. Als Nederland een alternatief zou vinden – u kent ook de commissies en voorstellen – zullen we wel zien, maar het verdrag moet worden uitgevoerd. Daar hou ik mij aan.

Ik heb geen indicaties dat Nederland halsstarrig – het woord dat u gebruikt – de uitvoering van de overeengekomen natuurprojecten blijft weigeren. In het kader van de Vlaams-Nederlandse Scheldecommissie (VNSC) wordt zeer goed samengewerkt om zowel uitvoering te geven aan de Scheldeverdragen, inclusief de natuurprojecten uit de Ontwikkelingsschets 2010, als op het vlak van het vervolgtraject. In dit verband verwijs ik naar het door de VNSC op 23 juni 2011 georganiseerde Scheldesymposium te Antwerpen. Op het terrein wordt verder gewerkt. De Nederlandse administratie is daarin correct, denk ik.

Uw vijfde vraag is op dit moment niet aan de orde. Ik zie momenteel geen enkele reden om iets af te dwingen, omdat ik ervan uitga dat de verdragen worden uitgevoerd. De Nederlandse regering heeft bij mijn weten geen beslissing genomen die mij zou nopen om via een arbitrage de uitvoering van het verdrag af te dwingen.

In verband met het Kierbesluit ben ik op de hoogte van de motie van de Eerste Kamer van 19 april 2011 die het kabinet opdraagt het Kierbesluit integraal uit te voeren. Hoe het kabinetsbesluit dienaangaande finaal zal luiden, moeten we nog afwachten. De Vlaamse

Regering werkt los van de Nederlandse – gelukkig zit er niemand in beide regeringen. De Nederlandse regering kwam eerst met dat dubbelbesluit.

Ik heb met de voormalige Nederlandse regeringsleider Balkenende eens een discussie gehad over het dubbelbesluit. Wij hebben dat hier proberen te kopiëren met de Oosterweelverbinding. In beide gevallen is mij dat slecht gekomen. Ik ben geen believer van het dubbelbesluit. In het begin dacht ik dat het een politiek intelligent instrument was, maar ik ben daar van teruggekomen. In de praktijk bleek het tegendeel.

De Eerste Kamer in Nederland is duidelijk geweest. Het kabinetsbesluit is er nog niet. Ook hier is het adagium ‘pacta sunt servanda’ onverkort van toepassing.

Het is mij bekend dat Vogelbescherming Nederland inmiddels een burgerlijke procedure tegen de Staat der Nederlanden heeft gestart. De juridische dienst en specialisten van de desbetreffende departementen van de Vlaamse overheid bestuderen momenteel de ingebrekestelling. Op basis van hun advies zal de Vlaamse Regering een passende beslissing nemen.

De Vlaamse overheid heeft op dit ogenblik geen kennis van de resultaten van de Deltaresstudie waarnaar u verwijst. Die kunnen misschien nog worden bezorgd.

Uw grootste zorg, mijnheer Martens, is de uitvoering van de verdragen. We wijken niet af van onze lijn. We volgen van zeer nabij hoe de Nederlandse regering daarmee omgaat. U hebt gelijk, wij hebben al kosten gemaakt om het verdrag uit te voeren. Ik kan niet verhinderen dat de Nederlandse regering de alternatieven herbekijkt of met andere alternatieven afkomt. We zullen reageren als het zover is. Niet alleen Vlaanderen maar ook Europa zal daar een aardig mondje over meespreken.

We willen geen hypotheek leggen op de toegankelijkheid van de haven, zijnde de onderhoudsbaggerwerken. Zowel de veiligheid als de natuurlijkheid moet tevens worden uitgevoerd. Als een of ander anders zou uitdraaien, zouden we de natuurverenigingen in het vervolg niet gemakkelijk meer meekrijgen, ze zouden zo’n proces niet meer au sérieux nemen.

De voorzitter: De heer Martens heeft het woord.

De heer Bart Martens: Ik dank u voor uw antwoord, minister-president. Ik kan me sterk vinden in ‘pacta sunt servanda’. We moeten er onze noorderburen inderdaad op wijzen dat we de afspraken van 2005 onverkort willen laten uitvoeren.

Minister-president, in Nederland leeft soms de perceptie dat de Scheldeverdieping voor Vlaanderen wel voldoende zal zijn. Het is goed dat u dat tegensprekt – alsof wij de andere pijlers, natuurlijkheid en veiligheid, niet even belangrijk vinden. U pleit sterk om de drie pijlers overeind te houden, en om alle betreffende acties verder uit te voeren. Dat doet mij veel plezier.

We hebben al kosten gemaakt voor de grensoverschrijdende projecten. Dat zouden verloren uitgaven zijn, mocht Nederland nu zijn engagementen niet nakomen. Wij moeten ook aan de Europese natuurbehoudwetgeving beantwoorden. Die slik- en schorren-, die intergetijdengebieden zijn als speciale beschermingszones aangeduid in de Vogel- en Habitatrichtlijn. Wij hebben verplichtingen als beheerder van het estuarium. We moeten die ten volle kunnen nakomen. Er zijn mogelijkheden om dat estuarium in gezonde toestand te houden en om te voorkomen dat het gaat verzanden zoals bij de Seine is gebeurd. Dat zou een ramp zijn vanuit ecologisch oogpunt, maar ook vanuit het oogpunt van toegankelijkheid.

U bent zeer voorzichtig over de arbitrage. U ziet daar alsnog geen aanleiding toe. U denkt dat Nederland alsnog zijn engagementen gaat nakomen. Het is inderdaad aanvankelijk die projecten mee beginnen uit te voeren. Die uitvoering moet natuurlijk ook wel binnen een redelijk tijdsperspectief rond geraken, al is het maar om de natuurlijke veerkracht van het estuarium te herstellen, zodat ook toekomstige ingrepen minder snel leiden tot significant

negatieve effecten op het ecosysteem van dat estuarium. Ik zou het op prijs stellen mocht de Vlaamse Regering dat instrument eens serieus verkennen zoals u doet voor de burgerrechtelijke procedure die Vogelbescherming Nederland opstart.

Als ik u een goede raad mag geven – wie ben ik, natuurlijk – zou u de mogelijkheden voor een arbitrageprocedure al eens kunnen onderzoeken. Ik heb de indruk, minister-president, dat Nederland langs beide kanten doof blijft als het aankomt op het uitvoeren van de projecten uit het Scheldeverdrag die te maken hebben met natuurherstel.

Minister-president Kris Peeters: Goede raad slaan we nooit in de wind.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

■